

อิทธิพลของภาวะผู้นำและการมีส่วนร่วมของชุมชนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ
การดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองตำบลบ้านเสด็จ
อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง

The Effect of leadership and community participation on
the performance of village and community funds in
Ban Sadet Subdistrict, Mueang Lampang District,
Lampang Province

มานพ ปัญญาเย็น

Manop Punyayuen

นักวิชาการอิสระ

Independent Academic

Corresponding Author; ManopPanyayuen8988@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัย 1) เพื่อศึกษาระดับความสำคัญของภาวะผู้นำ การมีส่วนร่วมของประชาชน และประสิทธิภาพการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และ 2) เพื่อศึกษาอิทธิพลของภาวะผู้นำและการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตำบลบ้านเสด็จ อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง กลุ่มตัวอย่าง คือ สมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จำนวน 385 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความถดถอยอย่างง่าย ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับภาวะผู้นำของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยระดับมาก รองลงมาคือ ประสิทธิภาพการดำเนินงานและการมีส่วนร่วมของชุมชน ตามลำดับ และ 2) อิทธิพลของภาวะผู้นำด้านการสร้างแรงบันดาลใจที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รองลงมาคือ ด้านการเป็นแบบอย่างและด้านการใส่ใจเป็นรายบุคคลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการกระตุ้นทางปัญญา ไม่มีนัยสำคัญ ลำดับสุดท้ายอิทธิพลของการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการได้รับประโยชน์ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รองลงมาคือ การดำเนินงาน ด้านการตัดสินใจ และด้านการประเมินผลส่งที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ การมีส่วนร่วมของชุมชน ประสิทธิภาพการดำเนินงาน กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1) to study the significance levels of leadership, public participation, and operational efficiency of Village and Urban Community Funds, and 2) to

study the influence of leadership and public participation on the operational efficiency of Village and Urban Community Funds in Ban Sadet Sub-district, Mueang Lampang District, Lampang Province. The sample consisted of 385 members of Village and Urban Community Funds. The research instrument was a questionnaire. Statistics used for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, and simple regression analysis. The research results revealed that: 1) The leadership level of Village and Urban Community Funds had a high overall mean score, followed by operational efficiency and community participation, respectively, and 2) The influence of inspirational leadership significantly affected operational efficiency at the .01 statistical level, followed by role modeling and individualized consideration which significantly affected operational efficiency at the .05 statistical level, with the exception of intellectual stimulation which showed no significance. Finally, regarding the influence of public participation, the benefit receiving aspect significantly affected operational efficiency at the .01 statistical level, followed by implementation, decision-making, and evaluation aspects which significantly affected operational efficiency at the .05 statistical level.

Keywords: Leadership, Community Participation, Performance, Village and Urban Community Fund

บทนำ

การพัฒนาเศรษฐกิจรากฐานเป็นนโยบายที่รัฐบาลให้ความสำคัญ โดยกำหนดเป็นแผนแม่บทรองรับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ในประเด็นเศรษฐกิจรากฐาน ซึ่งมุ่งเน้นการปรับปรุงโครงสร้างและเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจรากฐานเพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยภาครัฐได้ดำเนินมาตรการและนโยบายต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการพัฒนาในด้านของแต่ละพื้นที่ (สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า, 2567) เพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจในระดับชุมชนทั้งในเขตเมืองและชนบทให้เติบโตไปพร้อมกับการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ดังนั้นรัฐบาลจึงยังคงขับเคลื่อน “กองทุนหมู่บ้านมั่นคง ชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืน” ภายใต้โครงการส่งเสริมการแก้ปัญหาหนี้ของระบบอย่างยั่งยืนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อสร้างศักยภาพครัวเรือนให้เข้มแข็งทั่วประเทศ และสร้างความมั่นคงเศรษฐกิจฐานราก โดยได้วางเป้าหมายการใช้กองทุนหมู่บ้านเป็นกลไกในการยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน พึ่งพาตนเอง สร้างสังคมไทยยั่งยืน (สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 2567) อีกทั้ง กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เป็นนโยบายของรัฐบาลที่ได้ดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 การบริหารกองทุนหมู่บ้านแสดงถึงความตั้งใจในการพัฒนาระบบเศรษฐกิจฐานรากตามแนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ทั้งในด้านกฎหมาย ระบบบัญชีการเงิน พัฒนารัฐกิจและเทคโนโลยีที่เน้นการร่วมคิด ร่วมทำโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของประชาชนเป็นสำคัญ การขับเคลื่อนให้กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเข้มแข็งเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนอย่างยั่งยืนผ่านการบริหารจัดการและใช้จ่ายเงินกองทุน 1 ล้านบาท ให้เกิดการหมุนเวียนในชุมชนและหมู่บ้าน (กรมประชาสัมพันธ์, 2567)

แนวทางการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นรูปแบบการกระจายอำนาจการบริหารจัดการกองทุนจะประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับศักยภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของคณะกรรมการและความร่วมมือของคนในชุมชน ซึ่งสมาชิกทุกคนในกองทุนหมู่บ้านฯ เปรียบเสมือนเป็นเจ้าของกองทุนด้วยเช่นกัน (เชาวลิต แจมสว่าง, 2561) ซึ่งปัจจัยที่สำคัญนั้นคือในส่วนของภาวะผู้นำของผู้นำชุมชน เนื่องจากเป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่าความสามารถของผู้นำในการจัดสรรทรัพยากร และวางแผนการดำเนินงาน

ป้องกันปัญหาการทุจริตและการบริหารความขัดแย้ง ผู้นำที่มีจริยธรรมจะสร้างความไว้วางใจในชุมชน (Schein, 2010) ด้วยกระบวนการที่ประชาชนในชุมชนเข้ามามีบทบาทในการตัดสินใจร่วมวางแผนการดำเนินงานและประเมินผลโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับชุมชนเป็นการสร้างการมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชน (Pretty, 1995) โดยการส่งเสริมให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุน ด้วยการวางแผนการดำเนินงานที่มีความมั่นคงและสามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ เมื่อชุมชนรู้สึกร่วมเป็นส่วนหนึ่งของโครงการ ก็มีความรับผิดชอบและช่วยกันดูแลให้กองทุนดำเนินไปได้ในระยะยาวงานวิจัยของพิชญธิดา พันธุ์ธรรม ชันธะหัตถ์ และธนิศร ยืนยง (2566) พบว่า ภาวะผู้นำและการมีส่วนร่วมของประชาชนจะพัฒนาท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพราะต้องอาศัยปัจจัยในหลาย ๆ จากภาวะผู้นำและการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงนับว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะส่งผลให้หน่วยงานมีความเข้มแข็งและสามารถดำเนินกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการดำเนินงานที่ผ่านมาพบว่า กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแม้ว่าจะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แต่คณะกรรมการยังขาดความเข้าใจในการดำเนินกิจกรรมและหน้าที่ของคณะกรรมการและการมีส่วนร่วมของสมาชิกยังมีค่อนข้างน้อยทำให้การประสานงานไม่ทั่วถึง (อัมฤตดา สารธิวงศ์ และธนพงษ์ ลมอ่อน, 2565) จึงพบปัญหาการวางแผน ขาดความร่วมมือ ขาดการติดตาม ขาดกระบวนการการมีส่วนร่วม ขาดการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ขาดกระบวนการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนร่วมกัน

จากความสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่มีต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชนระดับฐานราก ตลอดจนภาวะผู้นำและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาบทบาทของภาวะผู้นำและการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อประสิทธิภาพของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในเขตอำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง เพื่อเป็นแนวทางนำไปสู่การพัฒนากระบวนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้ตอบสนองความต้องการของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความสำคัญภาวะผู้นำ การมีส่วนร่วมของประชาชนและประสิทธิภาพการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในเขตอำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของภาวะผู้นำและการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในเขตอำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง

แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ภาวะผู้นำ หมายถึง บุคคลที่มีความสามารถในการชี้นำ กำหนดวิสัยทัศน์ ทิศทาง และสร้างแรงจูงใจให้กับสมาชิกในองค์กรให้ดำเนินงานบรรลุเป้าหมายร่วมกันได้ ผู้นำที่มีประสิทธิภาพควรเป็นได้ทั้งผู้นำที่สร้างแรงบันดาลใจและผู้นำที่มีความชัดเจนในการบริหารจัดการผลตอบแทนเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีที่สุดในองค์กร (Kotter, 1996) ซึ่งผู้นำจะต้องกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานที่ชัดเจนให้กับสมาชิกที่ทำให้เกิดความพยายาม และพร้อมที่ผลักดันให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมายของกลุ่ม สอดคล้องกับงานวิจัยของปรัชญา บุตรสะอาด (2566) พบว่าการเป็นผู้นำจะต้องแสดงบทบาทในการบริหาร และการจัดการต่าง ๆ ภายในองค์กรเพื่อให้องค์กรปฏิบัติงานได้ตามเป้าหมาย ผู้นำที่ดีจะต้องมีหน้าที่ในการสร้างภาวะผู้นำให้กับสมาชิกคนอื่น ๆ เพื่อให้เป็นที่ยอมรับ ชื่นนำ จูงใจ และสามารถแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้ แนวคิดของ Bass (1985) ได้นำเสนอลักษณะของผู้นำไว้ 4 ประการ ประกอบด้วย 1) การเป็นแบบอย่าง 2) การสร้างแรงบันดาลใจ 3) การกระตุ้นทางปัญญา และ 4) การใส่ใจเป็นรายบุคคล สอดคล้องกับงานวิจัยของบุญส่ง วงษ์สวัสดิ์ (2565) พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการพัฒนาท้องถิ่น เนื่องจากมีความพร้อมในทุก ๆ ด้าน จะช่วยส่งเสริมให้ผู้ตามนั้น

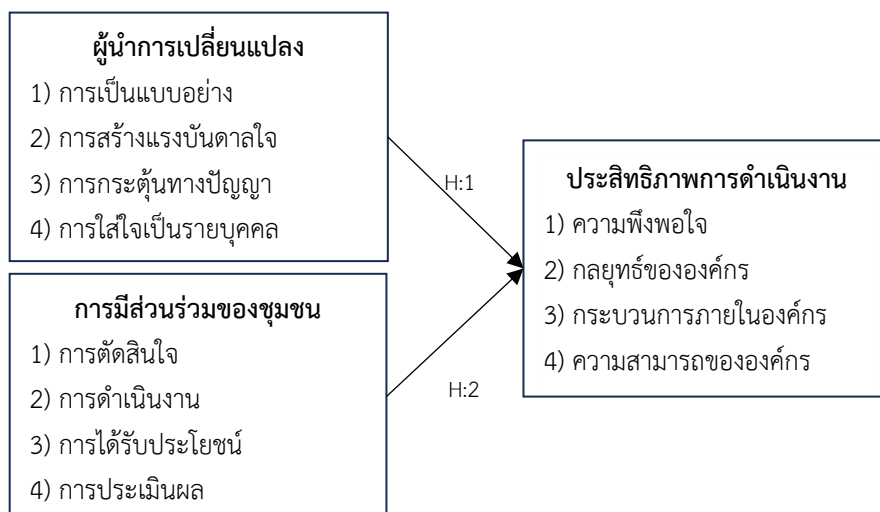
มีประสิทธิภาพที่ดีจากการศึกษามีข้อเสนอแนะดังนี้ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายควรมีการศึกษาถึงสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อนำมาวางแผนนโยบายการพัฒนาท้องถิ่นให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง กระบวนการที่สมาชิกในชุมชนเข้ามามีบทบาทในการกำหนดนโยบาย การวางแผน และการดำเนินงาน ตลอดจนควบคุมการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนหรือประเด็นที่ส่งผลกระทบโดยตรงชุมชน (Arnstein, 1969; Swanburg, 1996) ประโยชน์ของการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานที่ดีขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ กันต์พงษ์ กิตติธนกัญจน์ อนันต์สุนทราเมธากุล และอัยรดา พรเจริญ (2567); อิงสรานู ศรีมวง สัญญาศรณ สวัสดิ์ไธสง และจิตติ กิตติเลิศไพศาล (2565) พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นปัจจัยสำคัญช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน โดยกระบวนการมีส่วนร่วมจะต้องเกิดขึ้นแต่การตัดสินใจไปจนถึงการประเมินผล ดังแนวคิดของ Cohen and Uphoff (1980) ได้เสนอว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนควรมี 4 มิติ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 3) การมีส่วนร่วมในการได้รับประโยชน์ และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ประสิทธิภาพการดำเนินงาน หมายถึง ความสามารถในการบริหารจัดการทรัพยากร เช่น งบประมาณ เวลา คน และวัสดุอุปกรณ์ให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด เป็นการให้ทรัพยากรให้น้อยที่สุดแต่สามารถสร้างผลลัพธ์ที่มีคุณภาพ (Drucker, 1993) โดยเน้นการลดต้นทุน การเพิ่มผลผลิต และการปรับปรุงคุณภาพของกระบวนการการทำงานที่ใช้ข้อมูลและสถิติในการลดความผิดพลาดตั้งแต่เริ่มกระบวนการ (Pande, Neuman, & Cavanagh, 2000) เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่แม่นยำและมีคุณภาพ งานวิจัยของ การณิก มหรรณพ และ เอกชัย อภิศักดิ์กุล (2566) พบว่าภาวะผู้นำส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน โดยแนวคิดของ Neely et al. (2002) ได้เสนอว่า การวัดประสิทธิภาพการดำเนินงานองค์กรที่ต้องการประเมินผลจากมุมมองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ ความพึงพอใจกลยุทธ์ขององค์กร กระบวนการภายในองค์กร และความสามารถขององค์กร เพื่อตรวจสอบว่าองค์กรสามารถใช้ทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลจากการทบทวนวรรณกรรม คณะผู้วิจัยสรุปกรอบแนวคิดได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

H:1 ภาวะผู้นำส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

H:2 การมีส่วนร่วมของชุมชนส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตำบลบ้านเสด็จ อำเภอมืองลำปาง จังหวัดลำปาง จำนวน 17 หมู่บ้าน มีประชากรทั้งหมด 10,394 คน (แผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเสด็จ, 2566) แต่ไม่ทราบจำนวนประชากรที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่แน่นอน ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จึงใช้สูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Cochran (1977) สำหรับคำนวณขนาดตัวอย่างที่ไม่ทราบจำนวน โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 ยอมรับความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 385 คน โดยเลือกใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงและแจกแบบสอบถามให้แก่ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่อาศัยอยู่ในเขตตำบลบ้านเสด็จ อำเภอมืองลำปาง จังหวัดลำปาง

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความสำคัญภาวะผู้นำ การมีส่วนร่วมของประชาชน และประสิทธิภาพการดำเนินงาน โดยลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 5 ระดับ (Rating Scale) ประยุกต์ตามวิธีของ Likert (1970) และส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended Form)

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือใช้การวัดค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามแต่ละข้อกับวัตถุประสงค์ โดยกำหนดค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน โดยแบบสอบถามได้ค่า IOC ระหว่าง 0.70-1.00 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.593-0.886 ซึ่งคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องโดยค่าดัชนี IOC ที่คำนวณได้มีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปถือว่าสอดคล้องกับเกณฑ์ที่ยอมรับได้ (ชไมพร กาญจนกิจสกุล, 2555) จากนั้นนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปหาค่าความเชื่อมั่น เพื่อทดสอบความน่าเชื่อถือ กับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยแต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริงจากสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 30 ชุด โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ถ้ามีค่าความเชื่อมั่นใกล้เคียงกับหนึ่งมากแสดงว่ามีความเชื่อมั่นมาก โดยค่าความเชื่อมั่นของแต่ละข้อคำถามต้องมีค่าตั้งแต่ 0.7 ขึ้นไป (ยุทธ ไกรวรรณ, 2561) โดยค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามจำแนกตามตัวแปรและภาพรวมของแบบสอบถามทั้งฉบับ มีค่าเท่ากับ 0.843 ดังนั้น แบบสอบถามจึงจัดอยู่ในเกณฑ์ค่าความเชื่อมั่นที่มากกว่า 0.7 สามารถนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองในเวทีประชุมกองทุนหมู่บ้าน โดยขอความร่วมมือกับกลุ่มตัวอย่างการวิจัย คือ สมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในเขตตำบลบ้านเสด็จ อำเภอมืองลำปาง จังหวัดลำปาง จำนวน 385 ฉบับ โดยใช้เวลา 2 เดือน คือ เดือน ตุลาคม - พฤศจิกายน 2567 และนำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้มาดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ทุกฉบับและวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยครั้งนี้จะใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติในการประมวลผลทางสถิติ โดยส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาในการหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ระดับความสำคัญของภาวะผู้นำ การมีส่วนร่วมของชุมชน และประสิทธิภาพการดำเนินงาน ในการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนที่ 3 เป็นการวิเคราะห์อิทธิพลของภาวะผู้นำ และการมีส่วนร่วมของชุมชน

ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงอนุมาน ในการวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่าย ด้วยเทคนิคการนำเข้าตัวแปรทั้งหมด (Enter Selection) และนำเสนอข้อมูล ในรูปแบบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระที่มีผลต่อตัวแปรตามเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 51-60 ปี การศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท ประกอบอาชีพเกษตรกร มีประสบการณ์ในการเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง 2-5 ปี โดยส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเพื่อนำไปลงทุนในอาชีพ และให้เหตุผลในการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง คือ ขาดหลักทรัพย์ค้ำประกันหรือไม่สามารถเข้าถึงสินเชื่อของธนาคารได้ และอัตราดอกเบี้ยของกองทุนต่ำกว่าสถาบันการเงิน

ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตำบลบ้านเสด็จ อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.08, S.D. = .863) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การเป็นแบบอย่าง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก ($\bar{X}$ = 4.17, S.D. = .838) รองลงมาคือ การสร้างแรงบันดาลใจ ($\bar{X}$ = 4.10, S.D. = .901) การใส่ใจเป็นรายบุคคล ($\bar{X}$ = 4.05, S.D. = .840) และการกระตุ้นทางปัญญา ($\bar{X}$ = 3.98, S.D. = .873) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในเขตอำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.89, S.D. = .852) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า กระบวนการภายในองค์กร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก ($\bar{X}$ = 3.96, S.D. = .855) รองลงมาคือ กลยุทธ์ขององค์กร ($\bar{X}$ = 3.91, S.D. = .798) ความพึงพอใจ ($\bar{X}$ = 3.85, S.D. = .877) และความสามารถขององค์กร ($\bar{X}$ = 3.80, S.D. = .876) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองตำบลบ้านเสด็จ อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.88, S.D. = .873) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การได้รับประโยชน์ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก ($\bar{X}$ = 3.96, S.D. = .857) รองลงมาคือ การดำเนินงาน ($\bar{X}$ = 3.90, S.D. = .885) การตัดสินใจ ($\bar{X}$ = 3.87, S.D. = .897) และการประเมินผล ($\bar{X}$ = 3.78, S.D. = .852) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในเขตอำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงาน

ตัวแปรพยากรณ์	B	Std. Error	β	t	Sig.	Collinearity	
						Tolerance	VIF
(ค่าคงที่)	1.871	.196		9.565	.000		
1) การเป็นแบบอย่าง	.149	.051	.181	2.910	.004	.500	1.998
2) การสร้างแรงบันดาลใจ	.197	.052	.221	3.803	.000	.575	1.739
3) การกระตุ้นทางปัญญา	.035	.054	.039	.657	.511	.541	1.847
4) การใส่ใจเป็นรายบุคคล	.116	.050	.135	2.331	.020	.577	1.733

$$R = .581, R^2 = .331, R^{2adj} = .323, F = 29.691, Sig = .000$$

จากตารางที่ 1 พบว่า อิทธิพลของภาวะผู้นำด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ($\beta = .221$, Sig = .000) ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านการเป็นแบบอย่าง ($\beta = .181$, Sig = .004) และด้านการใส่ใจเป็นรายบุคคล ($\beta = .135$, Sig = .020) ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสามารถร่วมกันพยากรณ์ระดับประสิทธิภาพการดำเนินงาน ได้ร้อยละ 33.1 ยกเว้นด้านการกระตุ้นทางปัญญา ไม่มีนัยสำคัญ ($p = .511$)

ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงาน
ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงาน

ตัวแปรพยากรณ์ (ค่าคงที่)	B	Std. Error	β	t	Sig.	Collinearity	
						Tolerance	VIF
1) การตัดสินใจ	.114	.061	.139	1.226	.010	.428	2.350
2) การดำเนินงาน	.121	.063	.161	2.958	.005	.374	2.439
3) การได้รับประโยชน์	.204	.071	.241	2.885	.000	.295	3.394
4) การประเมินผล	.193	.062	.111	1.491	.012	.159	2.712
R = .435, R ² = .289, R ² _{adj} = .281, F = 23.006, Sig = .000							

จากตารางที่ 1 พบว่า อิทธิพลของการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการได้รับประโยชน์ ($\beta = .241$, Sig = .000) ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รองลงมาคือ การดำเนินงาน ($\beta = .161$, Sig = .005) ด้านการตัดสินใจ ($\beta = .139$, Sig = .010) และด้านการประเมินผล ($\beta = .111$, Sig = .012) ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสามารถร่วมกันพยากรณ์ระดับประสิทธิภาพการดำเนินงาน ได้ร้อยละ 28.90

อภิปรายผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ศึกษาระดับความสำคัญของภาวะผู้นำ การมีส่วนร่วมของประชาชนและประสิทธิภาพการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้นำกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการกองทุนเพื่อให้โครงการการดำเนินงานไปอย่างต่อเนื่องประสบความสำเร็จ ซึ่งจะต้องมีการวางแผนกิจกรรมของกองทุนและมีการจัดส่งรายงานการเงินอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับแนวคิดของ Kotter (1996) แนะนำว่า ผู้นำจะต้องมีความสามารถกำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางในองค์กรให้ดำเนินงานบรรลุเป้าหมายร่วมกันได้ สัมพันธ์กับงานวิจัยของนรินทร์ลี กองเผือก (2565) พบว่า สิ่งสำคัญการมีภาวะผู้นำคือ ความซื่อสัตย์สุจริต การยึดมั่นในศีลธรรมและคุณธรรมในการดำเนินงาน ถือเป็นแบบอย่างที่ดีที่จะสร้างความน่าเชื่อถือต่อสมาชิกในองค์กร งานวิจัยของอัศวิน สุขประเสริฐ และจิตพัฒน์ หิรัญนิธารัง (2566); ปรัชญา บุตรสะอาด (2566) พบว่า ภาวะผู้นำมีความสำคัญอยู่ในระดับมากทุกปัจจัยเพราะผู้นำจะต้องแสดงบทบาทในการบริหารทั้งภายในองค์กรและภายนอกองค์กรให้ปฏิบัติการกิจได้ตามเป้าหมาย และสามารถแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้

ปัจจัยด้านประสิทธิภาพการดำเนินงาน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เพราะเป็นการวัดความสามารถในการจัดการทรัพยากรของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองว่าเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด สอดคล้องกับแนวคิดของ Drucker (1993); Neely et al. (2002) นำเสนอว่า การกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานที่ชัดเจนจะช่วยให้ใช้ทรัพยากรได้อย่างคุ้มค่า และจะต้องมีการประเมินผลเพื่อเปรียบเทียบกับเป้าหมายขององค์กร เพื่อสามารถบริหารและพัฒนากิจการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของพรพิงค์ จำปานาค และ สมหมาย อุดมวิทิต (2562) พบว่า ประสิทธิภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดสมุทรสงคราม โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเป็นลำดับสุดท้าย เนื่องจากการดำเนินงาน ชุมชนจะเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีส่วนร่วมตั้งแต่กระบวนการคิด การตัดสินใจ การดำเนินการ และการประเมินผลโครงการต่างๆ ของกองทุน สอดคล้องกับแนวคิดของ Arnstein (1969); Swanburg (1996) นำเสนอว่า การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับชุมชน ควรสนับสนุนและส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อกำหนดนโยบาย การวางแผนและการดำเนินงาน ตลอดจนการจัดสรรผลประโยชน์แก่ส่วนรวมเป็นหลัก สอดคล้องกับงานวิจัยของวัชร รัตนะ ละมัย ร่มเย็น และ สัญญาศรณ์ สวัสดิ์โรสง (2566) พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และงานวิจัยของพจนา ปัทมกรภักดี ภมร ชันธะหัตถ์ ธนิศร ยืนยง (2566) พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมี ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ดังนั้น ควรส่งเสริมด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ศึกษาอิทธิพลของภาวะผู้นำ และการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ภาวะผู้นำส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เนื่องจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นผู้นำที่จะช่วยให้การดำเนินงานของกองทุนเป็นไปอย่างราบรื่น และมีการจัดสรรทรัพยากรอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของเบญญาทิพย์ ทองคำ (2565) พบว่า ภาวะผู้นำส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของกองทุนชุมชนเพราะผู้นำจะได้รับการยอมรับจากสมาชิก มีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ และมีความรับผิดชอบในการทำงาน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ด้านการสร้างแรงบันดาลใจส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานเป็นอันดับแรก เพราะจะกระตุ้นให้กับสมาชิกกองทุนให้เกิดความร่วมมือในการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพรองลงมาคือ ด้านการเป็นแบบอย่างส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงาน เพราะจะช่วยสร้างความไว้วางใจและความเชื่อมั่นให้แก่สมาชิกกองทุน และด้านการใส่ใจเป็นรายบุคคลส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานเป็นอันดับสุดท้าย เพราะความเห็นอกเห็นใจสมาชิกแต่ละคนรู้สึกมีคุณค่าและมีความสำคัญการติดต่อสื่อสารและการบริหารงานก็จะที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงาน เพราะชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ กำหนดแผนงาน การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และติดตามผลการดำเนินงานของกองทุนสอดคล้องกับการศึกษาของ Ninsalam and Agustiansyah (2021) พบว่ากองทุนหมู่บ้านมีบทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในระดับท้องถิ่นซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการที่ดีและความโปร่งใสในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน โดยงานวิจัยของศุภชัย ศักดิ์ตระกูล (2566) พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนส่งเสริมให้เกิดประสิทธิภาพในการส่งเสริมการบริหารงานกองทุนหมู่บ้านและงานวิจัยของมณฑนา ยามา (2561) พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองอย่างมีนัยสำคัญ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการได้รับประโยชน์ส่งผลต่อ

ประสิทธิภาพการดำเนินงานเป็นอันดับแรก เพราะชุมชนเห็นว่าพวกเขาได้รับผลประโยชน์จากกองทุน เช่น เงินกู้เพื่อหมุนเวียนในการประกอบอาชีพ ซึ่งชุมชนมีแรงจูงใจในการเข้าร่วมและสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุน รองลงมาคือ ด้านการดำเนินงานส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงาน เพราะการมีส่วนร่วมของประชาชนช่วยให้การดำเนินงานของกองทุนเป็นไปอย่างมีระบบและสามารถแก้ไขปัญหาได้รวดเร็ว เนื่องจากสมาชิกเป็นบุคคลในโดยตรง ลำดับต่อมา ด้านการตัดสินใจส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงาน เมื่อชุมชนเข้าร่วมในการกำหนดแผนการทำงานการตัดสินใจเกี่ยวกับกฎ ระเบียบ วิธีปฏิบัติ และนโยบายของกองทุนทำให้โครงการมีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนจึงส่งผลให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น และด้านการประเมินผลส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานเป็นลำดับสุดท้าย เนื่องจากชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานของกองทุน ก็จะทำให้เกิดการเรียนรู้และปรับปรุงแนวทางการทำงานให้เหมาะสมกับสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนแต่ละพื้นที่

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะด้านการดำเนินงาน

1. ผลการวิจัยพบว่าอิทธิพลของภาวะผู้นำด้านการสร้างแรงบันดาลใจส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานเป็นอันดับแรก ดังนั้นควรมีการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของผู้นำกองทุนหมู่บ้านให้มีความสามารถในการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ โดยเน้นการพัฒนาทักษะด้านภาวะผู้นำและการสื่อสารวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนผ่านการอบรมหรือเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้

2. ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานในทุกด้าน ดังนั้นการพัฒนาโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองควรมีการกำหนดแนวทางหรือกลยุทธ์ที่ชัดเจนในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน เช่น การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผน ตัดสินใจ และประเมินผลโครงการอย่างเป็นระบบ เพื่อเพิ่มความโปร่งใสและสร้างความไว้วางใจในกองทุน

ข้อเสนอแนะด้านการวิจัย

1. ควรศึกษาปัจจัยอื่น เช่น การบริหารจัดการเชิงรุกหรือธรรมาภิบาล ซึ่งเป็นประเด็นที่สำคัญในยุคปัจจุบันซึ่งผู้นำกองทุนจะต้องมีความตระหนักเป็นอย่างยิ่งเพราะ ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านผ่านวัฒนธรรมองค์กรที่ต้องมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกับความพร้อมด้านทรัพยากรหรือการสนับสนุนจากภาครัฐ เพื่อให้สามารถนำไปใช้พัฒนากองทุนหมู่บ้านอย่างยั่งยืนครอบคลุมมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมประชาสัมพันธ์. (2567). *รัฐบาลขึ้นนโยบายพลิกฟื้นเศรษฐกิจฐานราก ให้ชุมชนร่วมคิดร่วมทำผ่านกองทุนหมู่บ้าน ชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืน*. สืบค้นเมื่อ 11 สิงหาคม 2567 จาก <https://www.prd.go.th/th/content/category/detail/id/39/iid/314484>
- กัณฑ์พงษ์ กิตติธณกาญจน์ อนันต์ สุนทราเมธากุล และ อัยรา พรเจริญ. (2567). การมีส่วนร่วมและการบริหารตามแบบจำลอง 7s ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ การดำเนินงานของสหกรณ์ในพื้นที่กลุ่มส่งเสริมสหกรณ์ 6 จังหวัดอุบลราชธานี. *วารสารการจัดการและการพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*, 11(2), 35-50.
- การณิก มหรรณพ และ เอกชัย อภิศักดิ์กุล. (2566). ผลกระทบของภาวะผู้นำระดับหัวหน้างานต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารอาคารสงเคราะห์. *วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา สาขามนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์*, 18(3), 354-363.
- ชไมพร กาญจนกิจสกุล. (2555). *ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์*. ตาก. โปรเจ็คท์ ไฟฟ์.

- เขาวลิต แจ่มสว่าง. (2561). *ประสิทธิผลของการดำเนินงานตามนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในพื้นที่ตำบลนครปฐม อำเภอมะนังนครปฐม จังหวัดนครปฐม*. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด.
- เบญญาทิพย์ ทองคำ. (2565). *ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์จัดการกองทุนชุมชนในพื้นที่เขตเมืองตามแนวทางของกรมการพัฒนาชุมชน*. Chulalongkorn University Theses and Dissertations (Chula ETD). 8332. <https://digital.car.chula.ac.th/chulaetd/8332>
- ปรัชญา บุตรสะอาด พิชัยภรณ์ ฉันทวิริยสกุล และ สุขสร ทองที. (2566). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ. *วารสารปรัชญาประชาคม*, 1(2), 71–88.
- พจนา ปัทมกรภักดี ภูมิ ชันชะหัด และ ธนิศร ยืนยง. (2567). การมีส่วนร่วมของประชาชนและบทบาทของผู้บริหารท้องถิ่นที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐม, *วารสารบริหารธุรกิจ*, 25(1), 259-266.
- พรพิงค์ จำปานาค และสมหมาย อุดมวิทิต (2562). การประเมินประสิทธิผลและปัจจัยที่กำหนดผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในจังหวัดสมุทรสงคราม. *PIM 9th National and 2nd International Conference 2019 and 2nd Smart Logistics Conference, 5 July 2019 (C1-C13)*. กรุงเทพฯ: สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์.
- พลทรัพย์ ศรีธรรมมา สำราญ วิเศษ และ จารุกัญญา อุดานนท์. (2567). การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในเขตอำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม. *วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 4(4), 1493–1508.
- มณฑนา ยามา. (2561). *อิทธิพลของความรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในเขตตำบลกกตูม อำเภอดงหลวง จังหวัดมุกดาหาร*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- อัศวิน สุขประเสริฐ และจิตติพัฒน์ หิรัญนิธารัง. (2566). ภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร. *Lanna Academic Journal of Social Science*, 1(3), 16–29.
- วัชร รัตนะ ละมัย ร่มเย็น และสัญญาศรณ์ สวัสดิ์ไธสง. (2566). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในเขตอำเภอมหาสารคาม จังหวัดสกลนคร, *Interdisciplinary Academic and Research Journal*, 4 (2), 507-528.
- ศุภชัย ศักดิ์ตระกูล. (2566). การส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้าน จังหวัดบุรีรัมย์. *วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมบริหาร*, 7(2), 261–275.
- สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. (2565). ระบบคลังความรู้กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง . สืบค้นจาก <https://www.villagefund.or.th/th/home>
- สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า. (2567). *โครงการสำรวจข้อมูลเศรษฐกิจชุมชนฐานราก ปีงบประมาณ 2567*. สืบค้นจาก <https://tps.go.th/document/2410-000000007>
- สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (2567). *กองทุนหมู่บ้านมั่นคง ชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืน*. สืบค้นจาก <https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/90627>
- อิงสรณ ศรีม่วง สัญญาศรณ์ สวัสดิ์ไธสง และ จิตติ กิตติเลิศไพศาล. (2565). ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมและการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตระดับหมู่บ้านในเขตอำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร. *วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ*, 2(3), 197-216.

- อัมฤตา สาริวงค์ และธนุพงษ์ ลมอ่อน. (2565). รูปแบบการบริหารจัดการพื้นที่สาธารณะอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน ตำบลเสริมขวา อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ปริทัศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง*, 10(2), 24-37.
- พิชญรดา พันธุ์ธรร ภูมิร ชันชะหัดต์ และธนิศร ยืนยง. (2566). ภาวะผู้นำและการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 17(1), 332-346.
- Arnstein, S. R. (1969). A ladder of citizen participation. *Journal of the American Planning Association*, 35(4), 216-224.
- Cohen, J. M., & Uphoff, N. T. (1980). Participation's place in rural development: Seeking clarity through specificity. *World Development*, 8(3), 213-235.
- Drucker, P. (1993). *Innovation and Entrepreneurship: Practice and Principles*. Harper Collins Publishers, Inc., New York.
- Neely, A., Adams, C., & Kennerley, M. (2002). *The performance prism: The scorecard for measuring and managing business success*. Financial Times/Prentice Hall.
- Ninsalam, K. J., & Agustiansyah, D. (2021). Village fund management in Indonesia: A review of literature. *International Journal of Community Development*, 56(4), 561-580.
- Pretty, J.N. (1995) Participatory Learning for Sustainable Agriculture. *World Development*, 23, 1247-1263.
- Schein, E. H. (2010). *Organizational Culture and Leadership* (4th ed.). San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Swanburg, R. C. (1996). *Introduction to management and leadership for nurse managers*. Jones & Bartlett Learning.